

Opatrovník

Soud, jenž jmenuje právnické osobě opatrovníka pro případ konfliktu zájmů, je povinen ve výroku svého rozhodnutí vymezit rozsah jeho působnosti. Působnost kolizního opatrovníka se přitom může týkat pouze těch záležitostí právnické osoby, jež nemohou řešit (při nichž nemohou právnickou osobu zastupovat) členové statutárního orgánu pro trvajících střet zájmů. Kolizní opatrovník má právnickou osobu zastupovat jen a pouze při těch právních jednáních, při nichž ji nemohou zastoupit (pro trvajících střet zájmů) členové statutárního orgánu. Ve zbývajícím rozsahu zůstává členům statutárního orgánu zástupčí oprávnění (stejně jako ostatní práva a povinnosti plynoucí z členství ve statutárním orgánu) zachováno. Nepřichází proto v úvahu, aby soud jmenoval kolizního opatrovníka s tím, že je oprávněn zastupovat právnickou osobu při všech právních jednáních, resp. že na něj přechází veškerá působnost statutárního orgánu (nenastane-li zcela výjimečná situace, kdy trvajících střet zájmů brání členům statutárního orgánu zastupovat právnickou osobu při jakýchkoliv právních jednáních). Stejně tak (logicky) nepřichází v úvahu, aby soud uložil koliznímu opatrovníku, aby s „odbornou“ péčí usiloval o řádné obnovení činnosti statutárního orgánu. V poměrech obchodních korporací nelze přehlížet ani to, že konflikt zájmů členů (statutárních) orgánů a obchodních korporací řeší § 54 z. o. k. Splní-li člen (statutárního) orgánu svoji informační povinnost podle § 54 odst. 1 a 2 z. o. k. a nepozastaví-li mu kontrolní či nejvyšší orgán obchodní korporace výkon jeho funkce (§ 54 odst. 4 z. o. k.), může obchodní korporaci zastupovat bez ohledu na střet zájmů; ustanovení § 437 o. z. se v takovém případě neuplatní. Pak ani nelze obchodní korporaci jmenovat opatrovníka podle § 165 odst. 2 o. z. (pro takový postup není důvod, neboť obchodní korporace má člena statutárního orgánu oprávněného za ni jednat).

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 27 Cdo 3438/2022-1178 ze dne 21.3.2023)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelů a) R. S., narozeného XY, bytem XY, zastoupeného JUDr. V.J., advokátem, se sídlem v O., a b) D. U., narozené XY, bytem XY, zastoupené Mgr. E.V., advokátkou, se sídlem v K., za účasti 1) K. S., se sídlem XY, identifikační číslo osoby XY, zastoupené Mgr. L.K., advokátem, se sídlem v P., a 2) J. C., se sídlem XY, identifikační číslo osoby XY, o jmenování opatrovníka, vedené u Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci pod sp. zn. 23 Nc 7706/2021, 30 Nc 7701/2021, o dovoláních D. U. a K. S. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 7. 2022, č. j. 8 Cmo 115/2022-672, tak, že usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 7. 2022, č. j. 8 Cmo 115/2022-672, se ruší a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Návrhem z 8. 2. 2021 se R. S. (dále jen „R. S.“) domáhá, aby byl společnosti K. S. (dále jen „společnost“) jmenován opatrovník z důvodu, že společnost nemá žádného člena statutárního orgánu, přičemž jako opatrovníka navrhuje svou matku S. S.

[2] Návrhem z 24. 6. 2021 D. U. (dále jen „D. U.“) soudu sdělila, že je přesvědčena, že nejsou splněny podmínky pro jmenování hmotněprávního opatrovníka společnosti, přesto „z procesní opatrnosti“ navrhla, aby byla opatrovníkem společnosti jmenována její dcera A. S.

[3] Usnesením ze dne 30. 6. 2021, č. j. 23 Nc 7706/2021, 30 Nc 7701/2021-317, Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl o spojení věcí obou navrhovatelů ke společnému řízení.

[4] Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci usnesením ze dne 27. 4. 2022, č. j. 23 Nc 7706/2021, 30 Nc 7701/2021-581, přibral do řízení jako účastníka J. C. (dále jen „J. C.“) [výrok I.], ustanovil J. C. opatrovníkem společnosti (výrok II.), uložil J. C., aby s odbornou péčí usilovala o obnovení činnosti statutárního orgánu společnosti a vykonávala funkci opatrovníka společnosti v rozsahu, v jakém přísluší jednateli společnosti (výrok III.), a rozhodl o nákladech řízení (výrok IV.).

[5] Jde přitom již o třetí rozhodnutí soudu prvního stupně, neboť usnesení ze dne 28. 7. 2021, č. j. 23 Nc 7706/2021, 30 Nc 7701/2021-349, jímž soud prvního stupně oba návrhy zamítl, Vrchní soud v Olomouci k odvolání obou navrhovatelů usnesením ze dne 12. 10. 2021, č. j. 8 Cmo 172/2021-389, zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení a usnesení ze dne 17. 1. 2022, č. j. 23 Nc 7706/2021, 30 Nc 7701/2021-477, jímž soud prvního stupně ustanovil opatrovníkem společnosti L. M., Vrchní soud v Olomouci k odvolání D. U. usnesením ze dne 1. 3. 2022, č. j. 8 Cmo 37/2022-536, rovněž zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

[6] Soud prvního stupně vyšel (mimo jiné) z toho, že:

1) Společnost v současnosti nemá v obchodním rejstříku zapsaného žádného jednatele, přestože podle společenské smlouvy jsou jejím statutárním orgánem dva jednatele, z nichž každý jedná samostatně.

2) Usnesením Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 20. 5. 2020, č. j. 30 Cm 309/2018-2103, které nabylo právní moci 16. 3. 2021, byla D. U. na návrh R. S. vyloučena z funkce jednatelky společnosti a byl jí uložen zákaz vykonávat funkci statutárního orgánu jakékoliv obchodní korporace po dobu tří let.

3) R. S. byl na valné hromadě společnosti konané 13. 8. 2018 odvolán z funkce jednatele společnosti. R. S. napadl platnost usnesení o svém odvolání z funkce u soudu; řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, které je vedeno Krajským soudem v Ostravě – pobočkou v Olomouci pod sp. zn. 44 Cm 154/2018, dosud nebylo pravomocně skončeno.

4) Dne 28. 4. 2021 v 13:00 hod. se konala valná hromada společnosti svolaná D. U. (jíž se účastnila pouze D. U.), na které byli jednatele společnosti zvoleni V. U. a A. S..

5) Dne 28. 4. 2021 v 16:00 hod. se konala valná hromada společnosti svolaná R. S. (jíž se účastnil pouze R. S.), na které byla jednatelem společnosti zvolena S. S.

6) Proti společnosti jsou soudním exekutorem JUDr. Jurajem Podkonickým, Ph.D., vedena (minimálně) dvě exekuční řízení, a to pod sp. zn. 067 EX 14468/20 a sp. zn. 067 EX 572/21, přičemž v obou vystupuje jako oprávněná společnost P. R. F. Group s. r. o.

[7] Na takto ustaveném základě soud prvního stupně s poukazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 2016, sp. zn. 29 Cdo 3899/2015, uveřejněné pod číslem 59/2017 Sb. rozh. obč. (dále jen

„R 59/2017“), a rozhodnutí v něm uvedená, konstatoval, že ze skutkových okolností projednávané věci je zřejmé, že jmenování hmotněprávního opatrovníka společnosti má sloužit k řešení rozporů mezi společníky. Vzhledem ke skutečnosti, že rozpory mezi společníky dosahují takové intenzity, že dlouhodobě znemožňují obsazení statutárního orgánu společnosti, mělo by jmenování opatrovníka trvalý charakter, což je v rozporu se smyslem a účelem úpravy opatrovnictví právnických osob.

[8] Poté soud prvního stupně – zdůrazňuje, že je vázán závazným právním názorem odvolacího soudu, vysloveným v předchozích kasačních rozhodnutích – jmenoval J. C. opatrovníkem společnosti.

[9] K odvolání D. U. Vrchní soud v Olomouci napadeným rozhodnutím potvrdil ve výrocích II. až IV. usnesení soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý a třetí výrok).

[10] Odvolací soud doplnil dokazování obsahem spisu Městského soudu v Praze sp. zn. 10 Cm 14/2021 (dále jen „spis“), z něhož zjistil, že:

1) Společnost coby žalobkyně vede řízení o zrušení rozhodčího nálezů, na jehož základě je vedeno exekuční řízení sp. zn. EX 14468/20 (správně 067 EX 14468/20) [dále jen „rozhodčí nález“].

2) Ve spise se nachází listina označená jako rámcová smlouva o řešení exekuce datovaná 31. 12. 2020, obsahující prohlášení společnosti, podle kterého uznává svůj dluh vůči P. R. F. Group s. r. o. ve výši 65.000.000 Kč a zavazuje se nepodat návrh na odklad nebo zastavení exekuce ani žalobu na zrušení rozhodčího nálezů.

3) V řízení o zrušení rozhodčího nálezů D. U. navrhla řízení zastavit s tím, že žaloba byla společností podána nedůvodně.

[11] Ve zbytku odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně.

[12] Odvolací soud zaujal názor, podle kterého v situaci, kdy probíhá řízení o zrušení rozhodčího nálezů, k němuž společníci zaujímají opačná stanoviska, je na místě společnosti „ustanovit“ hmotněprávního opatrovníka, který bude v tomto řízení hájit zájmy společnosti bez ohledu na stanoviska společníků.

[13] K tomu podle názoru odvolacího soudu nepostačí procesní opatrovník, neboť ten „většinou“ slouží pouze k tomu, aby „soud měl komu doručovat písemnosti“. Pro účinné hájení zájmů společnosti v řízení má být nezbytné, aby opatrovník měl rozsah pravomocí srovnatelný se statutárním orgánem společnosti.

[14] Odvolací soud se domníval, že je v zájmu společnosti, aby řízení o zrušení o rozhodčího nálezů proběhlo, a to bez ohledu na jeho výsledek. Usiluje-li R. S. o zrušení rozhodčího nálezů, jsou jeho zájmy totožné se zájmy společnosti. Usiluje-li naopak D. U. o to, aby řízení o zrušení rozhodčího nálezů „řádně neproběhlo“, jsou její zájmy se zájmy společnosti v rozporu, protože společnost v řízení o zrušení rozhodčího nálezů zastupovat. Totéž pak platí pro osoby, které byly zvoleny hlasy D. U. jednatelem společnosti na valné hromadě konané 28. 4. 2021, neboť jde o osoby „zjevně spřízněné“ s D. U. a lze důvodně očekávat, že budou „plnit její vůli“. Z této důvodu tyto osoby nemohly advokátovi platně udělit plnou moc pro zastupování v řízení o zrušení rozhodčího nálezů.

[15] Námitku Mgr. L.K. – tvrdícího, že je zástupcem společnosti – podle které byla společnost v řízení dosud zastupována neoprávněnou osobou, odvolací soud shledal nedůvodnou. Mělo tomu tak být proto, že soudu byly doručeny dva navzájem odlišné návrhy na jmenování opatrovníka společnosti. Už proto nemohl žádný z navrhovatelů za společnost jednat ani k jejímu zastupování zmocnit jinou osobu a společnosti bylo třeba jmenovat „kolizního“ opatrovníka. Nadto byla D. U. z

funkce jednatele společnosti vyloučena již 16. 3. 2021, přičemž L. K. za společnost provedl první úkon právní služby až 29. 3. 2021.

II. Dovolání a vyjádření k němu

a) Dovolání společnosti

[16] Proti usnesení odvolacího soudu podala společnost dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), majíc za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného práva:

1/ „zda lze ustanovením hmotněprávního opatrovníka řešit rozpory mezi společníky,

2/ zda ustanovení hmotněprávního opatrovníka může být trvalým řešením,

3/ zda je ustanovení hmotněprávního opatrovníka řešením pro hájení zájmů účastníka konkrétního řízení anebo je takovým řešením ustanovení procesního opatrovníka podle § 29 odst. 2 o. s. ř.

4/ zda lze ustanovit hmotněprávního opatrovníka osobě, která má plně obsazeny pozice svých statutárních orgánů,

5/ zda je usnesení valné hromady o volbě jednatelů přezkoumatelné i jako předběžná otázka v jiném řízení než ve speciálním řízení o určení neplatnosti usnesení valné hromady,

6/ zda je skutečnost, že dosud v takovém speciálním řízení nebylo pravomocně rozhodnuto důvodem pro to, aby soudy v jiných řízeních musely takto zvolené jednatele považovat za platně zvolené a zda otázky usnášénischnosti a většín pro rozhodování valné hromady jsou otázky zdánlivosti či neplatnosti valné hromady,

7/ zda existuje něco jako obecný konflikt zájmů jednatele se společností,

8/ zda konflikt zájmů musí být konkrétně zjištěn a podávat se z konkrétních okolností dané situace a situace konkrétního řízení, o které jde,

9/ zda je plná moc udělená jednatelem společnosti v době, kdy byl jednatelem (funkce nezánkla), platná i v případě, kdy později došlo k vyloučení z funkce jednatele společnosti u takové osoby,

10/ zda plná moc udělená jednatelem společnosti, který byl následně vyloučen z výkonu funkce statutárního orgánu, je použitelná jen pro řízení zahájená po právní moci nebo i pro řízení zahájená později a zda záleží na tom, kdy do řízení vstoupila osoba zmocněná takovou plnou mocí

11/ zda jsou platné plné moci udělené jednatelem zvolenými valnou hromadou společnosti, když dosud nebylo rozhodnuto o neplatnosti usnesení valné hromady, kterým byli jednatele zvoleni,

12/ zda osoba, která má být ustanovena hmotněprávním opatrovníkem, může být podjatá a jaká jsou kritéria pro určení, zda je podjatá,

13/ jaká jsou kritéria pro rozhodování o osobě hmotněprávního opatrovníka (která osoba je nejvhodnější),

14/ zda soud může jednat s procesním opatrovníkem společnosti i poté, co ze své úřední činnosti zjistí, že existují jiné osoby oprávněné společnost zastupovat,

15/ zda může soud jednat s procesním opatrovníkem společnosti i poté, co řádně zmocněný jednatel (či jím zmocněný právní zástupce) společnosti založil do řízení plnou moc a požádal o nahlédnutí do spisu“,

přičemž podle mínění společnosti „na všechny tyto otázky existuje odpověď v ustálené judikatuře Nejvyššího soudu, která je v rozporu s názorem odvolacího soudu“, pouze na otázky 12) a 13) „odpověď v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud neexistuje.“

[17] Společnost namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené usnesení odvolacího soudu, jakož i rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

[18] Společnost obsáhle brojí proti postupu soudů obou stupňů, které jmenovaly společnosti (hmotněprávního) opatrovníka i přes skutečnost, že společnost má (minimálně) dva jednatele (byť nejsou zapsáni v obchodním rejstříku).

[19] Jmenování hmotněprávního opatrovníka společnosti je v poměrech projednávané věci v rozporu se závěry formulovanými v R 59/2017 a dále v usneseních Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4235/2013, uveřejněném pod číslem 10/2017 Sb. rozh. obč., ze dne 8. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4384/2015, uveřejněném pod číslem 102/2016 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 102/2016“), rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3399/2010, a nálezu Ústavního soudu ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. III. ÚS 350/03.

[20] Společnost je nadto názoru, že v důsledku nepřekonatelných rozporů mezi jejími společníky by jmenování hmotněprávního opatrovníka nepřicházelo v úvahu, ani kdyby společnost neměla statutární orgán. V případě nepřekonatelných rozporů mezi společníky (které soudy obou stupňů vzaly za prokázané) není řešením jmenování hmotněprávního opatrovníka, ale zrušení společnosti s likvidací podle § 198 odst. 3 zákona č. [90/2012](#) Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích, dále jen „z. o. k.“). Není přitom bez významu, že D. U. již ke Krajskému soudu v Ostravě podala návrh na zrušení společnosti s likvidací a na jmenování likvidátora společnosti.

[21] Soudy obou stupňů měly rovněž pochybit, nenechaly-li zástupce společnosti, aby za ni v tomto řízení jednal, s odůvodněním, že osoba, která mu za společnost udělila plnou moc, byla vyloučena z funkce jednatele společnosti, a plná moc tak zanikla. Soudy postupovaly v rozporu se závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2008, sp. zn. 25 Cdo 2260/2007, ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 136/2012, a ze dne 4. 5. 2022, sp. zn. 27 Cdo 3660/2021.

b) Dovolání D. U.

[22] Proti usnesení odvolacího soudu podala D. U. dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 o. s. ř., majíc za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení (v dovolání specifikovaných) otázek hmotného a procesního práva.

[23] Dovolání D. U. – ač formulováno zčásti odlišně – je v zásadě totožné s dovoláním společnosti a předkládá shodné dovolací otázky [viz odstavec 16], jejichž přípustnost vymezuje identickým způsobem.

c) Vyjádření k dovolání

[24] R. S. ve vyjádření z 15. 11. 2022 navrhuje, aby dovolací soud dovolání společnosti odmítl, nebo zamítl.

III. Přípustnost dovolání

[25] Nejvyšší soud předesílá, že než mohl přistoupit k posouzení přípustnosti dovolání, musel nejdříve posoudit, zda jsou splněny podmínky dovolacího řízení. Je přitom třeba výslovně uvést, že dovolací soud se nezabýval otázkou, zda je L. K. oprávněn podat jménem společnosti dovolání, ani otázkou, zda byla D. U. (či jiná osoba) oprávněna jej k tomuto procesnímu úkonu zmocnit. Je tomu tak proto, že právě otázka existence oprávnění L. K. zastupovat společnost představuje jednu ze sporných otázek v projednávané věci, jakož i jeden z důvodů podaného dovolání (k tomu obdobně například usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. II. ÚS 2502/15, ze dne 23. 10. 2018, sp. zn. III. ÚS 1472/18, v rozhodovací praxi dovolacího soudu pak například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2099/2020, odst. 5, ze dne 3. 2. 2022, sp. zn. 27 Cdo 3152/2021, odst. 6, ze dne 9. 2. 2022, sp. zn. 27 Cdo 2286/2021, odst. 25, nebo ze dne 19. 1. 2023, sp. zn. 27 Cdo 3039/2022, odst. 24).

[26] Dovolání byla podána včas; dovolací soud se proto zabýval jejich přípustností.

[27] Dovolání jsou přípustná podle § 237 o. s. ř. pro řešení dovolatelkami formulovaných otázek hmotněprávního opatrovnictví a střetu zájmů zastoupené právnické osoby a jejího zástupce, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.

IV. Důvodnost dovolání

a) Použitá právní úprava

[28] Podle § 165 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), nemá-li statutární orgán dostatečný počet členů potřebný k rozhodování, jmenuje na návrh toho, kdo osvědčí právní zájem, chybějící členy soud na dobu než budou noví členové povoláni postupem určeným v zakladatelském právním jednání; jinak soud jmenuje právnické osobě opatrovníka, a to i bez návrhu, kdykoli se o tom při své činnosti dozví (odstavec první). Soud jmenuje právnické osobě opatrovníka, a to i bez návrhu, jsou-li zájmy člena statutárního orgánu v rozporu se zájmy právnické osoby a nemá-li právnická osoba jiného člena orgánu schopného ji zastupovat (odstavec druhý).

[29] Podle § 191 odst. 1 o. z. právnické osobě, která vstoupila do likvidace, aniž byl povolán likvidátor podle § 189, jmenuje likvidátora soud, a to i bez návrhu. Soud jmenuje likvidátora i v případě, že sám rozhodl o zrušení právnické osoby.

[30] Podle § 193 o. z. likvidátor nabývá působnosti statutárního orgánu okamžikem svého povolání. Za řádný výkon funkce likvidátor odpovídá stejně jako člen statutárního orgánu.

[31] Podle § 486 o. z. soud jmenuje opatrovníka právnické osobě, která to potřebuje, aby mohly být spravovány její záležitosti nebo aby mohla být hájena její práva (odstavec první). Opatrovníkem právnické osoby může soud jmenovat jen osobu, která splňuje podmínky stanovené pro způsobilost být členem statutárního orgánu. Přestane-li opatrovník tyto podmínky splňovat, oznámí to soudu bez zbytečného odkladu. Dozví-li se soud, že opatrovník uvedené podmínky nesplňuje, nahradí ho bez zbytečného odkladu novým opatrovníkem (odstavec druhý).

[32] Podle § 54 z. o. k. dozví-li se člen voleného orgánu obchodní korporace, že může při výkonu jeho funkce dojít ke střetu jeho zájmu se zájmem obchodní korporace, informuje o tom bez zbytečného odkladu orgán, jehož je členem, a kontrolní orgán, byl-li zřízen, jinak nejvyšší orgán. Člen kontrolního orgánu informuje kontrolní orgán; je-li jeho jediným členem, informuje nejvyšší orgán. To platí obdobně pro možný střet zájmů osob členovi voleného orgánu obchodní korporace blízkých

nebo osob jím ovlivněných nebo ovládaných (odstavec první). Člen voleného orgánu splní povinnosti podle odstavce 1 i tím, že informuje nejvyšší orgán, ledaže sám jako jediný společník vykonává jeho působnost (odstavec druhý).

[33] Podle § 198 z. o. k. v případě smrti jednatele, odstoupení nebo odvolání z funkce anebo jiného ukončení jeho funkce, anebo v případě zániku právnické osoby, která je jednatelem, bez právního nástupce zvolí valná hromada do 1 měsíce nového jednatele (odstavec první). Nebude-li jednatel zvolen podle odstavce 1, jmenuje jednatele soud na návrh osoby, která na tom má právní zájem, a to na dobu, než bude řádně zvolen nový jednatel, jinak může soud společnost i bez návrhu zrušit a nařídít její likvidaci (odstavec třetí).

b) K hmotněprávnímu opatrovnictví právnických osob

[34] Úprava § 165 o. z. rozlišuje dvě situace, ve kterých může soud právnické osobě jmenovat hmotněprávního opatrovníka. Jedná se buď o stav, kdy počet členů statutárního orgánu právnické osoby klesne tak, že nedostačuje k rozhodování (§ 165 odst. 1 o. z.), nebo o stav, kdy statutární orgán právnické osoby sice je dostatečně obsazen, ale jeho členové pro střet zájmů nemohou za právnickou osobou jednat – tzv. kolizní opatrovnictví (§ 165 odst. 2 o. z.).

[35] Nejvyšší soud sdílí názor literatury, která dovozuje, že ačkoli je soud oprávněn překročit návrh účastníků a jmenovat právnické osobě jako opatrovníka i někoho jiného, než kdo byl do této funkce navržen, nelze opatrovníka jmenovat na základě jiného skutkového základu procesního nároku. V řízení o návrhu na jmenování hmotněprávního opatrovníka pro absenci dostatečného počtu členů statutárního orgánu potřebného k rozhodování tak nelze jmenovat kolizního opatrovníka. Stejně tak není možné jmenovat kolizního opatrovníka pro obstarání jiných záležitostí, než které jsou vymezeny v návrhu či v usnesení o zahájení řízení [k tomu srov. Ruban, R., Brejchová, G. § 486 In: Lavický a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654), 2. vyd., Praha: C. H. Beck, marg. č. 109).

[36] Oba navrhovatelé skutkový základ procesního nároku vymezili tak, že hmotněprávního opatrovníka je třeba společností jmenovat, neboť zde není osoba oprávněná za společnost jednat.

[37] Odvolací soud proto nepostupoval správně, pokud se blíže nezabýval tvrzeními D. U., podle kterých má společnost dva jednatele (byť nezapsané v obchodním rejstříku). Není-li usnesení valné hromady společnosti, kterým byli zvoleni do funkce její jednatele, zdánlivé (což odvolací soud neposuzoval), má společnost (plně) obsazený statutární orgán, pročez jí není možné jmenovat opatrovníka podle § 165 odst. 1 o. z. Je tomu tak proto, že nebyla-li soudem vyslovena neplatnost usnesení valné hromady, je usnesení valné hromady platné (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 5544/2017, jehož závěry se prosadí i v poměrech společnosti s ručením omezeným).

[38] I kdyby v poměrech projednávané věci bylo možné, aby soud v řízení o jmenování opatrovníka (např. poté, kdy by rozhodl o změně návrhu podle § 95 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 1 odst. 3 zákona č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních) jmenoval společnosti kolizního opatrovníka, považuje Nejvyšší soud za potřebné připomenout, že kolizním opatrovnictvím právnických osob se ve své rozhodovací praxi již zabýval a dovedl následující:

1/ Úkolem opatrovníka jmenovaného z důvodu konfliktu zájmů je zastupovat právnickou osobu pouze v rozsahu, v němž tak nemohou činit – pro rozpor v zájmech – členové jejího statutárního orgánu. Jedná-li opatrovník v jiné záležitosti, jedná se o nepřijatelné jednání osoby bez odpovídajícího zástupčího oprávnění, jímž soudem jmenovaný opatrovník porušuje své povinnosti.

2/ Soud, jenž jmenuje právnické osobě opatrovníka pro případ konfliktu zájmů, je povinen ve výroku

svého rozhodnutí vymezit rozsah jeho působnosti. Působnost kolizního opatrovníka se přitom může týkat pouze těch záležitostí právnické osoby, jež nemohou řešit (při nichž nemohou právnickou osobu zastupovat) členové statutárního orgánu pro trvající střet zájmů. Kolizní opatrovník má právnickou osobu zastupovat jen a pouze při těch právních jednáních, při nichž ji nemohou zastoupit (pro trvající střet zájmů) členové statutárního orgánu. Ve zbývajícím rozsahu zůstává členům statutárního orgánu zástupčí oprávnění (stejně jako ostatní práva a povinnosti plynoucí z členství ve statutárním orgánu) zachováno.

3/ Nepřichází proto v úvahu, aby soud jmenoval kolizního opatrovníka s tím, že je oprávněn zastupovat právnickou osobu při všech právních jednáních, resp. že na něj přechází veškerá působnost statutárního orgánu (nenastane-li zcela výjimečná situace, kdy trvající střet zájmů brání členům statutárního orgánu zastupovat právnickou osobu při jakýchkoliv právních jednáních). Stejně tak (logicky) nepřichází v úvahu, aby soud uložil koliznímu opatrovníku, aby s „odbornou“ péčí usiloval o řádné obnovení činnosti statutárního orgánu.

4/ V poměrech obchodních korporací nelze přehlížet ani to, že konflikt zájmů členů (statutárních) orgánů a obchodních korporací řeší § 54 z. o. k. Splní-li člen (statutárního) orgánu svoji informační povinnost podle § 54 odst. 1 a 2 z. o. k. a nepozastaví-li mu kontrolní či nejvyšší orgán obchodní korporace výkon jeho funkce (§ 54 odst. 4 z. o. k.), může obchodní korporaci zastupovat bez ohledu na střet zájmů; ustanovení § 437 o. z. se v takovém případě neuplatní. Pak ani nelze obchodní korporaci jmenovat opatrovníka podle § 165 odst. 2 o. z. (pro takový postup není důvod, neboť obchodní korporace má člena statutárního orgánu oprávněného za ni jednat).

K tomu srovnej R 102/2016, a dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2019, sp. zn. 27 Cdo 1382/2019, uveřejněné pod číslem 51/2020 Sb. rozh. obč.

[39] Z právě uvedeného je zřejmé, že odvolací soud (z jehož argumentace plyne, že jmenovaného opatrovníka považoval za kolizního) pochybil (za první), když se vůbec nezabýval tím, zda jednatele nepostupovali podle § 54 z. o. k. a (za druhé), když nevymezil rozsah působnosti hmotněprávního opatrovníka v souladu s výše uvedenou judikaturou Nejvyššího soudu.

[40] V poměrech projednávané věci se rovněž sluší zdůraznit, že jmenování opatrovníka je z povahy věci opatřením toliko dočasné povahy a neslouží k řešení sporů mezi společníky, nýbrž je nástrojem ochrany zájmů dotčené obchodní společnosti, resp. veřejného zájmu (k tomu srov. R 59/2017 a odkaz na důvodovou zprávu k návrhu občanského zákoníku v něm uvedený).

[41] Vzhledem k tomu, že rozpory mezi společníky společnosti nabyly takové intenzity, že není možné očekávat řádné obnovení činnosti statutárního orgánu, měly soudy obou stupňů uvážit, zda je jmenování hmotněprávního opatrovníka v poměrech projednávané věci účelné a nebylo by na místě spíše zrušení společnosti s likvidací a jmenování likvidátora (k závažně narušeným vztahům mezi společníky jako důvodu pro zrušení společnosti s likvidací viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3081/2017).

[42] V této souvislosti se odvolací soud opomenul zabývat tvrzením D. U., podle něhož souběžně probíhá řízení o zrušení společnosti s likvidací a jmenování likvidátora. Je tomu tak proto, že stejně jako zásadně není možné jmenovat právnické osobě hmotněprávního opatrovníka, probíhá-li řízení o jmenování jednatele (k tomu srov. R 59/2017 a zejména usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2016, sp. zn. 29 Cdo 396/2016, uveřejněné pod číslem 123/2017 Sb. rozh. obč., jehož závěry – byť přijaté v poměrech akciové společnosti – se plně prosadí i v poměrech společnosti s ručením omezeným), tak zásadně není možné rozhodnout o jmenování hmotněprávního opatrovníka právnické osoby, probíhá-li souběžně řízení o zrušení právnické osoby s likvidací a jmenování likvidátora, jehož výsledkem má být – mimo jiné – jmenování osoby, jíž svědčí působnost statutárního orgánu (§ 193 o.

z.).

[43] Jmenoval-li soud prvního stupně společnosti hmotněprávního opatrovníka a odvolací soud jeho rozhodnutí potvrdil, aniž by se vypořádal se shora vypočtenými překážkami jmenování opatrovníka, je právní posouzení dovoláním zpochybněné otázky předpokladů pro jmenování hmotněprávního opatrovníka, učiněné odvolacím soudem, neúplné a tudíž nesprávné.

c) Ke střetu zájmů zástupce a zastoupeného

[44] Z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu se ke střetu zájmů zástupce a zastoupeného podává, že:

1/ Rozpor v zájmech zástupce a zastoupeného musí reálně existovat a musí být v řízení zjištěn (postaven najisto), neboť sama možnost existence rozporu se zájmy zastoupeného k zákazu zastupovat nestačí.

2/ Při posuzování rozporu mezi zájmy zástupce a zastoupeného je třeba vždy vycházet z povahy konkrétního právního úkonu, jakož i ze všech okolností případu tak, aby bylo možno náležitě zabezpečit ochranu zájmů zastoupeného.

[45] K tomu srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2010, sp. zn. 32 Cdo 679/2009, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2007, sp. zn. 21 Cdo 1574/2006, ze dne 26. 8. 2008, sp. zn. 21 Cdo 2439/2007, ze dne 23. 10. 2018, sp. zn. 20 Cdo 3298/2018, nebo sp. zn. 27 Cdo 3660/2021.

[46] Odvolací soud zaujal názor, podle kterého nemohl žádný z navrhovatelů za společnost jednat ani udělit plnou moc jiné osobě, neboť soudu byly doručeny dva navzájem odlišné návrhy a bylo tak třeba jmenovat společnosti procesního opatrovníka. Nezjišťoval-li odvolací soud, jaký konkrétní zájem osob udělujících za společnost plnou moc L. K. byl v rozporu se zájmy společnosti, není jeho právní posouzení otázky střetu zájmů správné.

d) Shrnutí rozhodnutí

[47] Jelikož řešení dovoláním otevřených otázek hmotněprávního opatrovnictví a střetu zájmů, na nichž napadené rozhodnutí spočívá, není správné a dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a aniž se (pro nadbytečnost) zabýval ostatními dovolacími námitkami, rozhodnutí odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

[48] Jen pro úplnost a bez vlivu na výsledek dovolacího řízení má Nejvyšší soud za potřebné zdůraznit, že zrušil-li odvolací soud (v pořadí první) rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým byl návrh na jmenování opatrovníka společnosti zamítnut, bylo povinností odvolacího soudu – chtěl-li soud prvního stupně zavázat opačným právním názorem – se argumentačně vypořádat s judikaturou Nejvyššího soudu, kterou soud prvního stupně ve svém rozhodnutí citoval.

[49] Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud rozhodl o věci bez zbytečného odkladu, o návrhu na odklad právní moci, jež sdílí osud dovolání, samostatně nerozhodoval (srov. obdobně důvody usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 7. 2017, sp. zn. I. ÚS 1785/17).

Další články:

- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)